

Sas de Pütia, els Encantats de les Dolomites

De Núria al Bassiero: cinquanta edicions d'esquí de muntanya | Santa Fe del Montseny,
l'explotació hidràulica i turística d'una vall del Parc Natural Reserva de la Biosfera del
Montseny | Els Mythen, un massís llegendari al cor de Suïssa

De Núria al Bassiero: cinquanta edicions d'esquí de muntanya

per M. Renau Rubió

Sas de Pütia (2.875 m) els Encantats de les Dolomites

per B. Gasull i Roig

Santa Fe del Montseny, l'explotació hidràulica i turística d'una vall del Parc Natural Reserva de la Biosfera del Montseny

per O. Farrerons Vidal

Els Mythen, un massís llegendari al cor de Suïssa

per Ò. Masó Garcia

- 5 Editorial
- 21 Foto Excursionisme
- 23 20 anys + 1 de portades
- 40 SMS Muntanya
- 41 Retalls de muntanya
- 42 Llengua i Muntanya
- 43 Notícies
- 44 Concursionisme
- 45 Ressenyes

Núm. 431 / Novembre - Desembre 2022

Edita: Unió Excursionista de Catalunya

Direcció: Ramon Pascual Berghaenel

Subdirecció: Lluís Catasús

Consell de Redacció: Concepció Arnau, Manel Canales, Pasqual Garriga, Isidro Jabato, Jordi Martorell, Bernat Ros, Eduard Soler i Carles Udina

Redactora: Jordina Tarré i Olaiz

Col·laboradors: Bernat Gasull i Roig, Oscar Farrerons Vidal, Òscar Masó Garcia

Fotografia portada: Sas de Pütia

Autor fotografia portada: Bernat Gasull i Roig

Maquetació: Josep M. Montaner i Reig

Reproducció digital: Tren Estudi Gràfic

Producció: Gráficas Campás

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Excursionisme és membre de:

Pàgina web: www.excursionisme.cat

Instagram: @excursionisme

Prohibida la reproducció total o parcial dels textos i fotografies publicades a la revista sense l'expressa autorització dels autors.

Els articles publicats a Excursionisme reflecteixen només l'opinió dels autors, no forçosament la de la UEC.

D'aquesta revista se n'han editat 2.400 exemplars.

Preu exemplar: 3 euros

Dipòsit legal: B -14822-1975

Els Mythen, un massís llegendari al cor de Suïssa

Els majestuosos Mythen vistos des de Seewen. D'esquerra a dreta: Haggenspitz, Kleiner Mythen i Grosser Mythen

TEXT, MAPES I FOTOGRAFIES D'ÒSCAR MASÓ GARCIA

Les dues espectaculars piràmides rocoses del Grosser Mythen i el Kleiner Mythen emergeixen bruscament entre l'abadia benedictina d'Einsiedeln, destacat santuari de peregrinació suís, i la localitat que va donar nom a Suïssa, Schwyz. Coneguem aquest pol d'atracció d'incomptables històries i personatges, a part de poder-lo viure en primera persona a través de l'itinerari d'ascensió al cim principal.

Un capritx geològic a llevant de Schwyz

A la formosa regió dels llacs suïssos centrals, en el cantó de Schwyz i dins dels anomenats Prealps Suïssos o Alps de Schwyz, el massís dels Mythen destaca pel seu isolament i una escarpada esveltesa sense parangó entre les muntanyes veïnes. Està format pel Grosser Mythen, el cim més alt i assolible a peu, i pel Kleiner Mythen, més petit i accessible només escalant, amb una punta inferior esquerpa, l'Haggenspitze, que li confereix un aspecte de pic bicèfal.

L'origen geològic dels Mythen ha atret des d'antuvi els experts, no debades un dels pares del primer mapa geològic de Suïssa, Arnold Escher von der Linth, ja s'enfilava al salvatge Grosser Mythen l'any 1835, per treure'n l'entrellat. I és que aquest massís és una illa tectònica, més resistent que la seva base i molt més antic que ella. El basament està fet de capes de dipòsits marins procedents de l'erosió dels Alps, i són capes de flysch d'argil·les, margues i calcàries, de fa 70-45 Ma (milions d'anys). Els Mythen varen néixer en un lloc diferent de l'actual i es desplaçaren uns 150km al nord fins a quedar aïllats, ostentant amb orgull les seves calcàries del Juràssic Superior (160-145 Ma), entre altres capes del Juràssic Mitjà i del Triàsic (200 Ma). Així mateix, a la part superior del Grosser Mythen apareixen les *couches rouges*, unes franges cridaneres de calcàries, margues i pissarres vermelloses del Cretàcic Superior, de fa "només" 70 Ma.

Un topònim misteriós farcit de llegendes

Hom pot interpretar que "Mythen" va lligat a la paraula d'origen grec "mite" que fem servir, però no. Això ha fet anar de corcò els estudiosos, més decantats en pensar que es refereix a la forma dels cims. Al segle XIII apareix una primera designació de "mitun". Més tard vingueren altres variants, totes de gènere femení fins que fa un segle es van canviar al masculí. En un gravat de coure de l'any 1642 del virtuós Matthäus Merian, aquest hi va escriure el nom Hocken en el coll dels dos Mythen, una denominació que emprarien diversos autors fins a mitjan segle XVIII a l'hora de referir-se a la muntanya, amb variants com Hoken, Hacken, etc. Avui en

El Mythenweg serpenteja sota les vermelloses *couches rouges*, a mig trajecte del Grosser Mythen

Cim del Grosser Mythen amb les dues puntes del Kleiner Mythen i Haggenspitz a la dreta

Al coll de l'Holzegg un rètol ens indica l'accés al Grosser Mythen, des d'on es pot apreciar el refugi cimbal, minúscul

Els Mythen, un massís llegendari al cor de Suïssa

dia ha quedat una reminiscència d'aquest nom en el Haggenspitz i a l'estació de Haggeneegg. Pel que fa a la designació actual, els experts coincideixen en el fet que deu al·ludir a la forma física que aquest massís inspirava als habitants locals. Alguns hi veïeren una deformació de mitra, el barret dels bisbes, o una referència als pallers, però la forma més acceptada és la proposada pel contemporani Viktor Weibel, vinculant-la al llatí "meta", que vol dir fita o figura piramidal.

La fascinació i la por per aquests pics han propiciat llegendes com la del condemnat a mort pel tribunal de Schwyz, que va reclamar la seva innocència tan insistentment que es va decidir d'aplicar-li el judici de Déu. Va haver d'ascendir els temibles Mythen, que llavors despertaven terror, per posar-lo a prova de la justícia divina i demostrar-se si deia la veritat. Finalment, va tornar sa i estalvi, corroborant el perdó que el Cel li havia concedit, en haver evitat que morís estimbat.

Una altra història relaciona el topònim Hacken amb el rei Hakon, que fou entronitzat amb la seva esposa dalt del Grosser Mythen. Poc després, un període de fam extrema va forçar molts dels seus súbdits a emigrar, els quals foren conduïts pels

germans Schwyt i Schwyg als peus de la muntanya, on s'instal·laren. Anys després se'ls presentaren Hakon i la reina, però aquella gent havia après a gaudir de la llibertat i no els volgueren. Emprenyats, els monarques se'n anaren, però hom assegura que sovint se'ls veu pels Mythen, observant amb tristesa la plana. Quan fa tempesta creuen que és el rei Hakon, que aquell dia s'ha llevat furios.

Des de Goethe i Schiller fins a Ramond de Carbonnières

Els Mythen han estat testimonis d'excepció del pas de viatgers il·lustres, com Johann Wolfgang von Goethe, el geni precursor del Romanticisme alemany i peça clau de l'Sturm und Drang, que l'any 1775 va revoltar des d'Haggeneegg fins a Schwyz el massís, anomenat Hoken per ell i fent-ne un croquis. Als seus escrits va exclamar: "ens enfrontem amb els Schwytzer Hoken, dos pics que sobresurten poderosament en l'aire, un al costat de l'altre". El gran Friedrich Schiller, que junt amb Goethe és considerat un dels dramaturgs alemanys més cèlebres, no va visitar els Mythen, però la seva

El pintoresc refugi del cim del Grosser Mythen

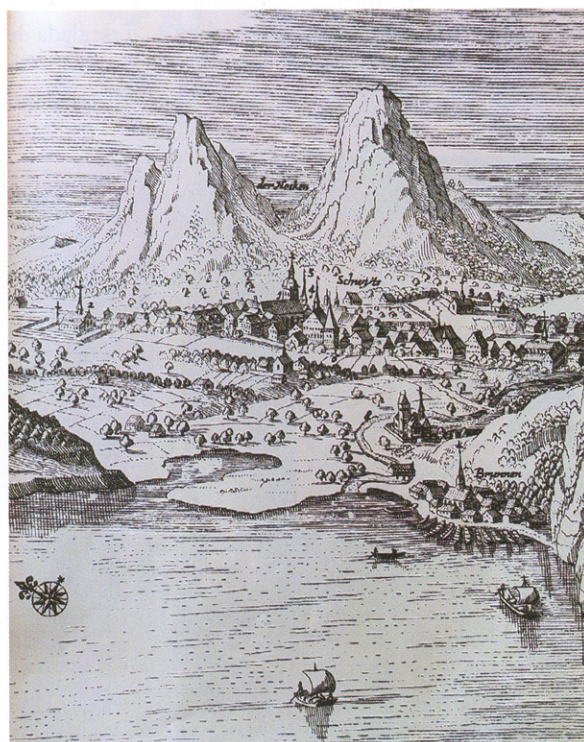

L'arribada al cim del Grosser Mythen ha vist passar més de 5.000 cops l'Armin Schelbert

famosa obra de teatre dedicada a Guillem Tell, figura llegendària de la independència suïssa, va ambientar-la així: "a l'esquerra de l'espectador hi ha les puntes del Haken, envoltades de boires". Una altra figura brillant de l'*Sturm und Drang* fou el turmentat Jakob Lenz, que acompanyà un altre savi de l'època, el francès Ramond de Carbonnières, en el seu periple suís de 1777. Jakob s'acomiadà del seu company a Einsiedeln, just en l'etapa anterior en què Ramond, acompanyat d'un jove oberlandès, va travessar el coll dels Mythen, descrivint-los així: "a mà esquerra s'alcen dues puntes bessones de roca viva d'una gran alçada i d'una forma cònica regular, bastant aguda; són els cims del Hakenberg, i el seu aspecte és molt aspre i absolutament descarnat". En arribar al coll es va veure "aturat pel desenvolupament d'una de les panoràmiques més belles que els Alps m'havien ofert". Albert Escolà, biògraf de Ramond, va veure en aquells instants viscuts a Suïssa com floria la passió de Ramond per la muntanya, la que anys després el duria als Pirineus per convertir-se en el pare del pirineisme.

L'associació d'Amics dels Mythen i un mite vivent: l'Armin Schelbert, àlies l'"Ésser Humà"

L'excursionisme als Mythen es remunta fins a l'any 1790, quan Josef Betschart va erigir una creu al cim principal, llavors objectiu dels atrevits de l'època. L'any 1865 vuit amics de Schwyz ascendiren el Grosser Mythen, i meravellats per l'experiència decidiren fundar l'Associació dels Mythen, que l'any 1947 es convertí en l'actual Associació d'Amics dels Mythen (Verein der Mythenfreunde),

Gravat en coure (detall) de 1642 de Matthäus Merian, amb el llac dels Quatre Cantons, Schwyz i el coll dels Mythen denominat *der Hocken*, un topònim que en aquella època els designava. Extret del llibre *Die Mythen* d'A. Suter i H. Steinegger. Ed. Verlag, 1987

Els Mythen, un massís llegendari al cor de Suïssa

per fomentar l'estimació a la muntanya d'acord amb els valors naixents de l'època. Encarregaren a Domenico Taddei la construcció del famós camí d'ascens al Grosser Mythen, el Mythenweg, d'1,2 m d'amplada, i més tard erigiren una caseta, precursora de l'actual refugi-restaurant. En aquests 160 anys, es calcula que hi han ascendit 1,75 milions de persones! No hi manquen pas les tragèdies, com l'accident mortal del capità Castell, ocorregut el mateix dia d'inauguració del camí, i les nombroses esllavissades que han desfigurat sovint el trajecte. De fet, és una de les muntanyes baixes de Suïssa més famoses i concorregudes, i n'existeix fins i tot una secció específica del Club Alpí Suís, la Sektion Mythen, fundada el 1877. Però allò que supera la devoció són els clubs dels Cinquanta i dels Centenars del Grosser Mythen, els membres dels quals han d'haver pujat aquest cim 50 o 100 cops en un any, respectivament, per poder ser admesos, i tenint en compte que el camí està obert només 6 mesos l'any, això vol dir que els dels 100 han de pujar-lo almenys un cop cada dos dies sense defallir! Hi ha qui l'ha fet 10 vegades en un dia, i cada cop cal segellar-ho escrupolosament en el llibre del refugi del cim, el Hüttenbuch. D'entre tots ells la figura més extraordinària i famosa és la d'Armin Schelbert, àlies l'"Ésser humà" (Der Mensch). Nascut a Muotathal fa 77 anys i amb una pròtesi de

Cim culminant del Grosser Mythen

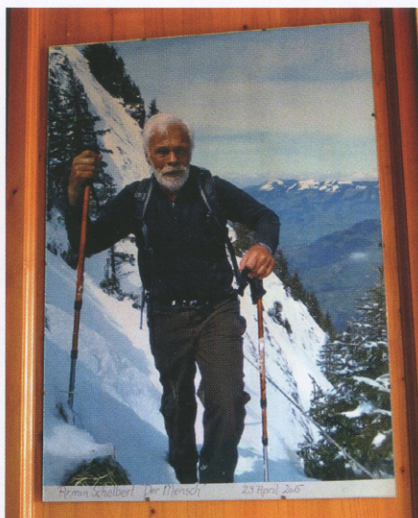
genoll, el 5 d'octubre del 2019 va segellar la inversemblant xifra de 5.000 ascensions al Grosser Mythen, aconseguides en dues dècades, havent-hi anys en què hi ha pujat més de 400 cops, i afirma que mentre tingui salut, continuarà fent-ho! Anant més enllà del fet de caminar, tots els cims dels Mythen estan farcits de vies d'escalada de totes les èpoques i per a tots els gustos, destacant les llargues vies del Grosser Mythen i les esveltes agulles del

Peter i Paul al Kleiner Mythen. Llibres i guies monogràfics d'acurada i excel·lent factura tracten sobre aquest massís, destacant el Die Mythen del Dr. Hugo Müller (1919), el Mythen Führer de diversos autors (1966) i dos Die Mythen impecables més, el d'A. Suter i H. Steinegger de 1987 i el d'Emil Zopfi i Robert Bösch de 2012. Amb tanta atracció pels Mythen no ha d'estranyar-nos que siguin un símbol nacional, i que fins i tot presideixin solemnement, a través d'una enorme pintura de Charles Giron, la sala del Consell Nacional de Suïssa, el màxim òrgan estatal que representa el poble suís, situat a Berna. També cada 1 d'agost, el dia nacional suís, dalt del Grosser Mythen s'encén una enorme foguera en forma de creu per celebrar-lo, sempre que el risc d'incendi ho permeti, i és que els Mythen, malgrat la seva imposant i eterna bellesa, no són immunes al canvi climàtic...

Ascensió al Grosser Mythen a través del Mythenweg

Sortim de Brunni, poblet distant una hora de Zuric i accessible per cotxe o autobús des d'Einsiedeln. Hi ha un aparcament de pagament d'una estació d'esquí situada als peus dels Mythen, amb el Grosser Mythen ben desafiant al sud-oest.

Anem vers el sud, passant pel costat de l'estació inferior del telefèric d'Holzegg. És un sender de pujada constant ben

L'imparable recordista Armin Schelbert "Der Mensch", emmarcat al refugi cim del Grosser Mythen

Bústia postal del cim del Grosser Mythen, adornada amb flors de neu

marcat, dins del bosc, amb els típics senyals blanc-vermell-blanc suïssos que indiquen els camins de muntanya. Amb mitja hora arribem a l'estació superior del telefèric d'Holzegg i enllacem amb el famós Mythenweg o sender dels Mythen (núm. 829), provinent de l'estació del telefèric que puja des de Schwyz, la Rotenflue. Anem vers el Grosser Mythen, les parets del qual assolim en 10 minuts, amb senyals d'avertència del perill del trajecte que s'inicia, tot i això força equipat amb passamans de cadenes i passarel·les. El camí zigzagueja pacientment, amb les seves inacabables 47 corbes, retolades per l'Armin Schelbert. A la part superior les vistes s'eixamplen i el terreny es torna vermellós en arribar a les ciutats *couches rouges*, on un banc invita a reposar. La part final és molt aèria i després d'una hora de continu esforç assolim el cim. Val la pena d'entrar al seu refugi, ple d'allusions al moviment social que generen els Mythen. Hi fan menjars, però no s'hi pot dormir. A dalt hi ha un petit heliport, una bandera suïssa ben grossa, una bústia postal per dipositar-hi cartes i una creu de fusta amb un codi QR per validar l'ascens en el llibre de registre virtual de la web gipfelbuch.ch.

Uns esplèndids plafons panoràmics ens descriuen la superba vista: a l'oest, l'allargassada muntanya del Rigi flanquejada pels formosos llacs dels Quatre Cantons i de Lauerz, tot encafitat de prats verds, boscos, cases i pobles de fantasia, amb el mític mont Pilatus darrere seu. Girant cap al nord s'entreveu l'Altiplà Suís, amb Zuric, i en primer pla l'arrogant Kleiner Mythen amb l'Haggenspitz, i la vall d'Alp amb Brunni a vol d'ocell, estenent-se fins a Einsiedeln. Girant a l'est apareixen els Alps Appenzell amb el seu sostre, el majestuós Säntis, i vers el sud-est el Glärnisch i després l'inconfusible Tödi, dominant els Alps de Glarus. Al sud espurnegen, amb les seves geleres, cims com el Titlis, Finsteraarhorn, Eiger i Jungfrau. Si tenim sort, haurem pogut admirar la fauna que hi regna, com l'àliga daurada, la marmota, el gall cuaforat (espècie de gall fer), l'isard, la llebre de les neus, els cérvols, cabirols, gralles de bec groc, etc. El descens fins a Brunni, d'una hora i mitja, cal fer-lo amb precaució, sobretot si ja portem diversos ascensos acumulats tot emulant l'incombustible Armin Schelbert, a qui potser tindrem l'ocasió de saludar!

DADES PRÀCTIQUES:

Dificultat: Mitjana, de grau suís T3 (sender d'alta muntanya), amb fort desnivell a la part superior i trams aeris, força equipats i senyalitzats, on cal estar avesat a les altures i dur calçat adequat.

Regulacions: Massís inclòs en la reserva de caça Mythen del cantó de Schwyz, amb bivac i acampada prohibits, i cal dur els gossos lligats.

Recorregut: 8 km.

Desnivell positiu acumulat: 875 m.

Temps caminant: 3,5 h.

Època: La part superior (Mythenweg), està tancada de novembre a maig. Es pot confirmar a la web de l'Assoc. d'Amics dels Mythen (vegeu la bibliografia).

BIBLIOGRAFIA:

Die Mythen, d'Alois Suter i Hans Steinegger. Edicions Verlag Schwyzer Zeitung AG, Schwyz. 1987 (en alemany).

Ramond de Carbonnières. El àguila de los Pirineos, d'Albert Escolà. Ed. Pirineo, Osca, 2022.

Cartografia suïssa en línia (en anglès): <https://map.geo.admin.ch>

Verein der Mythenfreunde (Associació d'Amics dels Mythen, en alemany): <https://www.grossermythen.ch>

Track i recorregut de l'itinerari d'ascensió al Grosser Mythen

